

КАКО ДА ПРИЈАВИТЕ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ВО ПОЛИЦИЈА

Полицијата е надлежна да обезбеди заштита на животот и личниот интегритет на жртвата на насилството и останатите членови на семејството, откривање на сторителите, попречување и сузбивање на насилството и негово превенирање. По пријавувањето на семејното насилство, полицијата има обврска да постапи со итна, навремена и ефикасна реакција за заштита на жртвите од семејното насилство и истовремено да обезбеди докази со цел успешно спроведување на судска заштита во граѓанска, прекршочна и кривична постапка.

КОЈ МОЖЕ ДА ПРИЈАВИ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Освен жртвата лично, семејно насилство може да пријави било кој член на семејството, сосед, роднина, пријател, коле/га/шка па дури и случаен минувач кој има сознание за вршење семејно насилство.

Исто така, законска обврска за пријавување на семејно насилство во Полициска станица или Центар за социјални работи има и одговорното или раководното лице од институција која врши дејност од областа на: социјалата, образованието, здравството, внатрешни работи и вработувањето во ситуации кога располагаат со сознание дека одредено лице е жртва на семејно насилство.

КАКО МОЖЕТЕ ДА ПРИЈАВИТЕ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Пријавувањето може да биде:

- лично /непосредно во просториите на најблиската Полициска станица од страна на самата жртва или било кое друго лице кое пријавува вршење семејно насилство;
- телефонски на бројот 192 или директно на телефонскиот број на надлежната полициска станица;
- исто така, полицијата се смета за известена доколку првичното пријавување било упатено до Националната бесплатна мобилна СОС линијата за помош и заштита на жртви на семејно насилство (тел. броеви 070/141-700; 075/141-700 или на тел: 02/15 700)

ВАЖНО! -Без оглед на начинот на пријавување, дежурниот полициски службеник е должен во книгата за дневни настани електронски да го евидентира секој пријавен настан односно примениот телефонски повик како и преземените активности и мерки на полицијата по основ на пријавата.

ШТО Е ПОТРЕБНО ДА ЗНАЕТЕ ЗА ДА ПРИЈАВИТЕ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ВО ПОЛИЦИЈА

Секој облик на семејното насилство како што е физичкото, психолошкото и сексуалното насилство е недозволиво и казниво. Доколку како жртва се соочувате со некој од облиците на семејното насилство имате право на бесплатна и по службена должност судска заштита и спречување од повторување на семејното насилство во граѓанска и кривична постапка.

!!! ВАЖНО !!! Кога пријавувате семејно насилство немате обврска да го дефинирате обликот на стореното насилство според кое е видот на кривичното дело.

!!! ВНИМАВАЈТЕ !

За сторител на семејно насилство се смета насилникот кој е сегашен или поранешен брачен /вонбрачен партнер/ка, момче/девојка или член на семејството со кого живеете во исто семејно домаќинство!

Начинот на пријавување на семејното насилство односно дали да пријавите лично или телефонски е во зависност од Вашите можности како и од степенот на итност и опасност од загрозување по безбедноста на живот.

КАКО ДА ПРИЈАВИТЕ ИТЕН СЛУЧАЈ НА ОПАСНОСТ ОД СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Доколку се соочувате со ризик од семејно насилство и постои сериозна опасност по вашата безбедност обидете се:

- соберете ги потребните документи, како што се лична карта, пасош, изводи од венчани и роднини, банкарски картички и веднаш напуштете ја насилната средина и упатете се кон најблиска полициска станица или пак ;
- пријавете го насилството телефонски на бројот 192 и информирајте ја полицијата со неопходни информации и податоци за:

-ваши лични податоци, адреса и телефонски број;

-податоци за вршителот на семејното насилство, претходни инциденти и осудуваност;

-дали има оружје, повредени, потреба од здравствени услуги;

-присуство на малолетни деца и останати податоци.

КАКО ДА ПРИЈАВИТЕ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ПО КРИТИЧНИОТ НАСТАН

Во ситуација кога не се работи за итен случај, односно настанот се случил претходниот ден, потребно е што поскоро да го пријавите насилството во полициска станица. Со Вас понесете документ за лична идентификација и доколку имате медицинска документација за извршени здравствени услуги по однос на повредите нанесени како последица на семејното насилство.

Пример:

- Извештај од било која здравствена установа во која е направен медицински преглед и констатирани телесни повреди нанесени од насилникот;

- Извештај или отпусно писмо од психијатриска установа за жената која претрпела психичко насилство од сопругот;
- Извештај од гинеколог за извршен преглед кај жената која претрпела семејно насилство.

НАПОМЕНА: Барање односно предлог за кривичен прогон против сторител на семејно насилство може да се иницира во рок од 3 (три) месеци од денот кога се случил последниот критичен настан.

КОГА ПРИЈАВУВАТЕ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО ЗАДОЛЖИТЕЛНО НАВЕДЕТЕ:

- податоци за сторителот/жртвата;
- кога, каде и што се случило;
- дали и кој е повреден-опис со хронологија на настанот;
- дали има оружје/какво/каде;
- дали имало закана, обид за употреба на оружјето;
- присуство на деца или други лица-сведоци;
- дали насилникот заминал од местото на настанот и во кој правец се упатил;
- информации дали постои претходно изречена привремена мерка за заштита од семејно насилство;
- има ли ризик од повторување на насилството;
- дали и кој друг е загрозен;
- претходни инциденти и пријави на семејно насилство (хронолошки да се опише од почеток појавата и повторувањето на семејното насилство).

ПОУКА: Доколку сте несигурна или немате самодоверба, имате законско право на придружник - возрасно лице во кое имате доверба да Ве придружува во полициската станица. Вие или придружникот можете да барате од полицискиот службеник да биде повикан инспектор за семејно насилство при пријавувањето кој ја евидентира пријавата и ги утврдува потребните информации и податоци според кои прави проценка за преземање на понатамошни активности.

КАКО ПОСТАПУВА ПОЛИЦИЈАТА ПО ПРИЈАВА ЗА СЛУЧАЈ НА СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Начинот на постапувањето и временскиот период во кој полицијата презема дејствија по пријава со елементи на семејно насилство не се идентични за секој пријавен случај. Секој случај е индивидуален и постапувањето е во зависност од тоа дали случајот е евидентиран како поплака или кривично дело за кое што се составува записник кој задолжително се потпишува од страна на подносителот на пријавата односно жената која претрпела семејно насилство.

ВАЖНО! Полицијата има обврска на барање на жртвата да издаде потврда за секој пријавен случај на семејно насилство без разлика дали е евидентиран како поплака или кривично дело. Сочувајте ги ваквите издадени потврди од полиција за да ги приложите како докажен материјал во судски постапки за: изрекување на временски мерки за заштита од семејно

насилство, развод на брак, доверување на старателство на малолетни деца и плаќање издршка, иселување од семејниот дом и останати семејни спорови.

ПОУКА! Пријавете насилство и тогаш кога освен вашиот вербален исказ немате да посочите сведоци или материјални докази дека се соочувате со семејно насилство. На пример, кај психолошкото насилство потешко се утврдуваат елементите на кривично дело, но сепак и по ваквите пријави како поплаки, полицијата по проценка може да го повика насилникот и да го опомене со построга кривична казна во случај на повторување на делото или пак во консултација со Јавниот обвинител веднаш да поднесе кривична пријава по службена должност.

При итен случај на семејно насилство, обврска на полицијата е веднаш да излезе на местото на настанот. Доколку насилството се уште трае, полициските службеници преземаат мерки за:

-обезбедување заштита на жртвите на семејно насилство и го спречуваат насилникот во понатамошното вршење на насилството;

-обезбедуваат лекарска помош за затекнатите повредени лица (во ваква ситуација се известува и повикува дежурна служба на ЦСР и по потреба жртвата и малолетните деца се згрижуваат на безбедно место-шелтер центар);

- обезбедување на доказен материјал од местото на настанот се до доаѓање на увидната екипа.

Доколку нема потреба од горенаведеното, се пристапува кон:

-првичен одвоен разговор со жртвата и сторителот на самото место на настанот,

-полицискиот службеник треба професионално да го води разговорот, без обвинување, стереотипи и лични предрасуди со фокус прашања за настанот а не за причините за настанот;

-задолжително да ве информира за постоечките законски решенија, сервиси и услуги за заштита а по потреба и засолнување на безбедно место;

- да ве информира кои мерки и активности ќе бидат преземени против насилникот.

ПОУКА: Повредите нанесени како последица на семејно насилство во форма на подливи, модрици, гребнатини се квалификувани во кривично дело Телесна повреда чл. 130 ст.2 од КЗ за кое што исклучиво е потребна Ваша согласност.

ВАЖНО! Не може да се поведе кривичен прогон за кривично дело Телесна повреда од чл. 130 ст. 2 од КЗ. доколку жртвата не даде согласност за кривичен прогон на сторителот на семејното насилство. Жртвата на семејното насилство може да ја повлече согласноста односно да се откаже од кривичниот прогон во секој момент се до завршувањето на главната расправа пред првостепениот кривичен суд.

ПРЕЗЕМАЊЕ НА ПОНАТАМОШНИ ДЕЈСТВИЈА ОД СТРАНА НА ПОЛИЦИЈАТА

Полицијата по контактот со жртвата на семејното насилство и обработените податоци и информации соработува со други надлежни институции при што:

- го известува Центарот за социјални работи – Оддел за семејно насилство за стореното семејно насилство заради обезбедување соодветна заштита и иницирање на судска заштита од насилникот во итна граѓанска постапка за изрекување на привремени мерки на заштита во рок од 8 дена;
- усно или писмено го презентира настанот кај Јавниот обвинител, се консултира и согласно дадените насоки и инструкции обезбедува дополнителни докази за расветлување на кривично – правниот настан, одзема предмети што можат да послужат како доказ за утврдување на начинот на извршување на кривичното дело и утврдување на кривичната одговорност кај пријавениот сторител на насилството, изготвува албум со фотографии од повредите кај жртвата а во зависност од тежината на делото по потреба се спроведува и соодветно вештачење со цел комплетирање односно подготвување на кривичната пријава во период од 10 дена а за посложените предмети и до два или три месеци.

ВАЖНО! Жртвата може против ист сторител и за ист настан паралелно да води кривична и граѓанска постапка за заштита од семејно насилство!

УЛОГАТА НА ПОЛИЦИЈАТА ВО ПОСТАПКА ЗА ЗАШТИТА ОД СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

По пријавениот случај за семејно насилство, полицијата има законска можност да:

- го повика и опомене насилникот дека семејното насилство е недозволиво и казниво;
- го приведе и задржи насилникот во полициска станица доколку истиот е агресивен и насилен и согласно проценката на ризик од повторување на насилството да предложи на судот да го острани од домот;
- да ја придружува жртвата до семејниот дом при земање на облека и лични предмети неопходни за секојдневна употреба за неа и нејзините деца;
- го повика сторителот на семејно насилство по однос на веќе судски изречените привремени мерки за заштита и го опомени за построгата казновост и кривична одговорност во случај на нивно прекршување;
- го контролира и повремено врши проверка на спроведувањето судски изречени привремени мерки;
- присилно а на сопствен трошок ги спроведува пријавениот, жртвата и посочениот сведок на сослушување кај Јавен обвинител кои не се отповикале на уредно примена покана а притоа не го оправдале своето отсуство.

ВАЖНО! Секое кривично дело со елементи на семејно насилство се гони по службена должност со исклучок на кривичното дело Телесна повреда. Тоа значи дека по пријавата за семејно насилство и обезбедените докази за стореното дело, жртвата нема право да се откаже и бара повлекување на пријавата односно и без таквата согласност кривичната пријава се спроведува до Јавен обвинител.

КОИ СЕ ВАШИТЕ ПРАВА КАКО ЖРТВА ПО ПОДНЕСУВАЊЕТО НА ПРИЈАВАТА

- да барате од Јавниот обвинител информации за секоја фаза од постапувањето по пријавата;
- да предложите нови докази, факти, сведоци, вештачење и слично;
- право на жалба до Виш Јавен Обвинител во случај на отфрлње на кривичната пријава;
- право на учество во постапката во својство на оштетена;
- да предјавите имотно правно побарување за надомест на штета како жртва на семејно насилство со надомест на здравствени трошоци како последица на повредите од семејно насилство.

ВАЖНО! Јавниот обвинител има обврска да постапува по поднесени кривични пријави како од државни институции така и од физички лица односно лично од самата жртва. Доколку кривичната пријава е некомплетна и не може да се оцени веродостојноста на наводите во пријавата задолжително се повикува жртвата која има право да предложи дополнителни докази ќе помогнат за понатамошно постапување по поднесената пријава.

ПОУКА: Во ситуација кога како жртва сте ја повлекле согласноста за кривичен прогон против насилникот (само за кривичното дело Телесна повреда чл. 130 ст.2 од КЗ), тогаш за истиот критичен настан имате право на судска заштита во кривична постапка, со тоа што ќе треба да ги надоместете сите сторени трошоци во постапката.

ВНИМАВАЈТЕ! Во текот на постапката за кривична заштита од семејно насилство жртвата на семејно насилство во својство на оштетена единствено може да влијае или да оспорува во делот на предјавеното имотно – правно побарување односно надомест на штета од страна на сторителот на семејното насилство. Тоа значи дека жртвата нема право да се жали на видот и висината на кривичната санкција со која сторителот на семејно насилство е прогласен за виновен за стореното кривично дело.

ШТО ДА ОЧЕКУВАТЕ ПОТОА

Во текот или по завршувањето на судските постапки за заштита од семејно насилство можни се повеќе сценарија. Во зависност од однесувањето на насилникот може да се случи следново:

- насилникот да се покае и изрази целосна подготвеност да го поправи неговото однесување на начин што ќе ги почитува судски изречените привремен мерки и ќе ја надомести причинетата штета;
- насилникот да не ги почитува судските одлуки и да го повтори насилството за кое што по пријавувањето во полиција по службена должност се поднесува кривична пријава до Јавен обвинител за непочитување на судска одлука.

ВАЖНО: Во ситуација на повторување или ескалирање на семејното насилство неопходно е да донесете одлука за напуштање на насилната средина кое што пак за последица може да иницира и судски постапки по семејни спорови како што се: развод на брак, доверување на

старателството на малолетни деца и плаќање издршка, делба на заеднички имот стекнат за време на заедничкото живеење, иселување од семејниот дом и слично.

ВАЖНО! Жртвите на семејно насилство може да се обратат до подрачните единици на Министерството за правда за одобрување на бесплатна правна помош односно бесплатно адвокатско застапување и ослободување од сите трошоци во судски постапки согласно Законот за бесплатна правна помош. Исто така, за бесплатна правна помош и адвокатско застапување жртвите може да се обратат во ГО кои обезбедуваат бесплатни правни услуги и за оваа најранлива категорија на лица.